

Opis systemu kontroli wewnętrznej w GBSBanku

Stosownie do postanowień Ustawy Prawo bankowe, w ramach systemu zarządzania w GBSBanku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej. Opis systemu kontroli wewnętrznej przedstawia organizację systemu kontroli wewnętrznej, w tym odpowiedzialność Zarządu oraz zakres nadzoru sprawowanego przez Radę Nadzorczą.

I. Cele systemu kontroli wewnętrznej

Głównym celem systemu kontroli wewnętrznej GBSBanku jest zapewnienie:

- 1) skuteczności i efektywności działania,
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem,
- 4) zgodności działania GBSBanku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

II. Role organów GBSBanku

Zarząd

Zarząd odpowiada za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach i komórkach organizacyjnych GBSBanku funkcjonowanie adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcję kontroli i komórkę do spraw zgodności.

Do obowiązków Zarządu należy:

- 1) zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach organizacyjnych GBSBanku funkcjonowanie adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej,
- 2) zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej,
- 3) określenie kryteriów oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej,
- 4) określenie zasad projektowania, zatwierdzania, wdrażania mechanizmów kontrolnych,
- 5) ustanowienie zasad niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych obejmujących weryfikację bieżącą i testowanie,
- 6) zapewnienie funkcjonowania w Banku matrycy funkcji kontroli oraz przypisanie zadań związanych z zapewnieniem jej funkcjonowania,
- 7) określenie rodzaju działań podejmowanych w celu usunięcia nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, w tym środki naprawcze i dyscyplinujące,
- 8) zapewnienie funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w podmiotach zależnych.

Ponadto, podejmując decyzje zarządcze, Zarząd uwzględni rezultaty badań przeprowadzonych przez osoby realizujące funkcję kontroli wewnętrznej, kierowników, komórkę do spraw zgodności, Spółdzielnię¹, lustratorów, biegłych rewidentów oraz inne upoważnione zewnętrzne instytucje kontrolne.

¹ Spółdzielnia - Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, będąca jednostką zarządzającą Systemem Ochrony Zrzeszenia BPS (SOZ), realizująca na rzecz GBSBanku zadania systemu kontroli wewnętrznej w zakresie audytu wewnętrznego;

Zarząd podejmuje działania mające na celu zapewnienie monitorowania efektywności wewnętrznych mechanizmów kontrolnych oraz identyfikuje obszary, operacje, transakcje oraz inne czynności przeznaczone do stałego monitorowania.

Zarząd, nie rzadziej niż raz w roku, informuje Radę Nadzorczą oraz Komitet Audytu o sposobie wypełnienia swoich zadań związanych z zapewnianiem funkcjonowania skutecznego i adekwatnego systemu kontroli wewnętrznej.

Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej oraz odpowiedzialna jest za monitorowanie jego skuteczności.

Nadzór Rady Nadzorczej nad funkcjonowaniem systemu kontroli wewnętrznej obejmuje m.in.:

- 1) zatwierdzenie Regulaminu kontroli wewnętrznej w GBSBanku,
- 2) zatwierdzenie kryteriów oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej,
- 3) zatwierdzenie zasad kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej,
- 4) dokonanie corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym adekwatności i skuteczności funkcji kontroli i komórki ds. zgodności,
- 5) monitorowanie adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje od komórki ds. zgodności, Zarządu GBSBanku, Komitetu Audytu, Audytu Wewnętrznego SSOZ, Zarządu SSOZ,

Komitet Audytu

Zadania realizowane przez Komitet polegają na:

- 1) zleconym przez Radę Nadzorczą bieżącym monitorowaniu systemu kontroli wewnętrznej, w tym adekwatności i skuteczności funkcji kontroli oraz komórki do spraw zgodności,
- 2) opiniowaniu systemu kontroli wewnętrznej na potrzeby dokonywania przez Radę Nadzorczą corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej.

III. Struktura systemu kontroli wewnętrznej

W ramach systemu kontroli wewnętrznej Bank wyodrębnia:

- 1) funkcję kontroli,
- 2) komórkę ds. zgodności,
- 3) niezależną komórkę audytu wewnętrznego (audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielnię).

Funkcjonujące w GBSBanku systemy: zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej zorganizowane są na trzech niezależnych i wzajemnie uzupełniających się poziomach tzw. trzech linii obrony.

- 1) Na **pierwszą linię obrony** składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej GBSBanku, w tym stosowanie przez pracowników mechanizmów kontroli ryzyka, mechanizmów kontrolnych, a także realizacja w ramach obowiązków służbowych poziomego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych (w ramach własnej linii). Celem kontroli realizowanej na I linii obrony jest zapewnienie zgodności wykonywanych czynności z procedurami wewnętrznymi, a także bieżące reagowanie na stwierdzone nieprawidłowości. Pierwszy poziom obrony stanowią jednostki organizacyjne GBSBanku, z wyłączeniem jednostek przypisanych do II linii obrony.
- 2) **Drugą linię obrony** stanowi zarządzanie ryzykiem przez wyspecjalizowane komórki GBSBanku, w tym działalność komórki ds. zgodności, poprzez identyfikację, ocenę,

kontrolowanie, monitorowanie i raportowanie ryzyka, a także monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w ramach własnej linii oraz w stosunku do I linii obrony.

- 3) **Trzecia linia obrony** sprawowana jest przez audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS² mającą za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej w GBSBanku.

Na I i II linii obrony pracownicy Banku w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych stosują mechanizmy kontrolne oraz niezależnie monitorują ich przestrzeganie poprzez weryfikację bieżącą i testowanie okresowe.

IV. Funkcja kontroli

W ramach systemu kontroli wewnętrznej Bank wyodrębnia funkcję kontroli. Zadaniem funkcji kontroli jest zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w GBSBanku.

Na funkcję kontroli składają się:

- 1) wszystkie mechanizmy kontrolne w procesach funkcjonujących w GBSBanku,
- 2) niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych (weryfikacja bieżąca, testowanie),
- 3) raportowanie w ramach funkcji kontroli o skuteczności mechanizmów kontrolnych i wynikach testowania.

Zakres funkcji kontroli realizowany jest przez stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji.

Bank dokumentuje funkcję kontroli w szczególności przez:

- 1) rejestrowanie każdej operacji, transakcji, produktu i usługi oraz opis systemu, procesu, struktury organizacyjnej;
- 2) opis, w formie matrycy funkcji kontroli, powiązania celów, o których mowa w rozdz. I, z procesami w działalności Banku, które przez Bank zostały uznane za istotne, oraz kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych.

V. Umiejscowienie, zakres zadań, niezależność komórki do spraw zgodności

GBSBank wyodrębnia komórkę do spraw zgodności nadzorowaną bezpośrednio przez Prezesa Zarządu. Jej zadaniem jest identyfikowanie, ocenianie, kontrola i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie do Zarządu i Rady Nadzorczej. Bank określa w sposób formalny jej uprawnienia i obowiązki, a także zapewnia niezależność oraz odpowiedni status jej pracownikom. Kierujący komórką ds. zgodności jest powoływany w trybie wymagającym zgody Rady Nadzorczej, a odwołanie wymaga uprzedniego wysłuchania tej osoby przez Radę Nadzorczą. Zarząd GBSBanku niezwłocznie informuje Komisję Nadzoru Finansowego o zmianie na stanowisku osoby kierującej komórką ds. zgodności, wskazując przyczynę zmiany. Pracownicy komórki ds. zgodności nie mogą zajmować stanowisk w innych instytucjach lub prowadzić działalności, które mogłyby

² **System Ochrony Zrzeszenia BPS** to porozumienie, w którym uczestniczą Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. i zrzeszone z nim Banki Spółdzielcze, na mocy którego banki te zapewniają sobie wzajemnie wsparcie w zakresie płynności i wypłacalności w sytuacji wystąpienia trudności finansowych w którymkolwiek z tych banków. Należyta realizację Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS zapewnia Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, która została powołana jako jednostka zarządzająca Systemem Ochrony.

doprowadzić do konfliktu interesów między obowiązkami wypełnianymi w komórce ds. zgodności. Komórka do spraw zgodności ma zapewniony: dostęp do informacji niezbędnych do wypełnienia swoich obowiązków, natomiast osoba kierująca komórką do spraw zgodności lub osoba ją zastępująca ma zapewniony bezpośredni kontakt z Zarządem i Radą Nadzorczą.

Komórka ds. zgodności wykonuje działania w zakresie: niezależnego monitorowania skuteczności mechanizmów kontrolnych, poziomu ryzyka braku zgodności oraz koordynowania czynności zmierzających do zapewnienia zgodności w GBSBanku, w tym wspomaganie zarządzania Bankiem w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i stabilności funkcjonowania.

VI. Zasady corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli

Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli, w tym funkcji kontroli oraz komórki do spraw zgodności. W ramach dokonywanej oceny, Rada Nadzorcza uwzględnia w szczególności:

- 1) rekomendacje Komitetu Audytu
- 2) informacje Zarządu Banku
- 3) informacje Zarządu SSOZ oraz Audytu Wewnętrznego SSOZ
- 4) ustalenia dokonane przez biegłego rewidenta
- 5) okresowe raporty komórki do spraw zgodności
- 6) raporty zawierające wyniki testowania poziomego i pionowego
- 7) ustalenia wynikające z czynności nadzorczych wykonywanych przez uprawnione do tego instytucje zewnętrzne
- 8) inne informacje istotne dla oceny systemu kontroli wewnętrznej.

**Zarząd
Gospodarczego Banku Spółdzielczego
w Barlinku**